

بی دقتی در چاپ دیوان رهی معیری

دیوان کامل رهی معیری* غزل سرا و ترانه سرای شهیر معاصر که به حق از بهترین غزلسرایان معاصر این سرزمین است و ترانه‌های ماندگارش که بهترین آهنگسازان این بر و بوم بر آنها آهنگ گذاشته‌اند و بهترین خوانندگان خوانده‌اند، به اهتمام آقای «کیومرث کیوان» امسال به چاپ پنجم هم رسیده است. اینکه بسیار دیر موفق به خواندن این دیوان شده‌ام بسیار متأسفم. البته با «سایه عمر» انس و الفتی دیرینه داشته و دارم. چاپ این دیوان با کمترین دقت ممکن انجام شده و من که تازه این دیوان را خوانده‌ام، در عجبم که چگونه دیوانی با این همه بی دقتی و اشتباه به چاپ پنجم هم رسیده است.

درست نیست به بهانه چاپ «دیوان کامل اشعار» هر شاعری، کسی پیدا شود و هر شعر سستی را که شاعرش اگر زنده بود، شاید هیچ وقت تن به چاپش نمی سپرد، به دست چاپ بسپارد. من اطمینان دارم آقای «کیوان» یک بار هم از سردقت ننشسته است این دست پخت خود را از اول تا آخر بخواند، وگرنه چنین چیزی به خورد خوانندگان نمی داد. چگونه ممکن است یک غزل را دو بار و با دو عنوان متفاوت در دیوان آورد. باورتان نمی شود بروید غزل «نصیب از هستی» را که در ص ۲۳۴ آمده با عنوان «ره آورد رهی» در ص ۲۴۵ بخوانید. چگونه آقای کیوان متوجه نشده بعضی از اشعاری را که در قسمت «تک بیتها» آورده است، خود بی‌تی از یک غزل اند.

حقیر من باب مثال بعضی از اشکالاتی را که در چاپ این دیوان آمده ذکر می کند و امیدوار است که یک منتقد دلسوز تمامی اشکالات این دیوان را به منظور چاپ کم نقص تری از این غزل سرای بزرگ متذکر شود.

- ص ۳۱ بیت: «عنبر و غالیه زانگشت به بویی هموار / کاوی آر یک ره، جعد سیه عنبریش»

«آر» در مصرع دوم با توجه به معنای بیت باید «آر» به معنای «اگر» باشد.

- ص ۳۸ بیت: «راست ماند، فراز سبزه سمن / زورقی را میان اقیانوس»

با توجه به اینکه معنی بیت این گونه درست است که سمن در میان سبزه درست «شبیبه» زورقی میان اقیانوس است، پس نتیجه می گیریم که «ماند» درست نیست و «ماند» صحیح است.

- دوباره در ص ۳۹ بیت آخر چنین آمده است که «تا درت چرخ هفتمین بوسد / آستانِ امام هشتم بوس»

معلوم مانده که «تا درت» چرخ هفتمین بوسد یعنی چه؟ پس با توجه به معنای بیت جای «درت» باید «لبت» باشد، که بعید می نماید چنین اشتباهی از شاعری چون «رهی» سرزده باشد.

- شعر «دریای تهی» را، هم در قسمت «قصاید و غزلیات» ص ۶۷ آورده است و هم در قسمت «ابیات پراکنده» ص ۴۴۰.

- شعرهای «رنج زندگی» و «چشم نیلگون» را یک بار در

می نماید اشتباه از جانب شاعر باشد.

- بیت «درون اشک من افتاد نقش اندامش / بخنده گفت که نیلوفری از آب دمید» که در غزل «نازک اندام» ص ۱۵۴ آمده، دوباره در قسمت مربوط به «تک بیتها» ص ۴۳۰ تکرار گشته و سه باره همین بیت در ص ۴۳۴ در قسمت «ترجمه از اشعار هندی» چاپ شده است.

- بیت «عشق روزافزون من از بی وفایی های اوست / می گریزم گریه من روزی وفاداری کنی» که در غزل «پیر هرات» ص ۲۲۶ آمده، دوباره در قسمت «تک بیتها» با تغییر «روزی» به «یکدم» تکرار گشته است.

- در قسمت «تک بیتها» بعضی از تک بیتها دوباره تکرار شده اند.

در آخر بگویم این اشکالات از نگاهی نه چندان نکته سنج بود. حقیر از دست اندرکاران چاپ این کتاب خواهشمند است برای احترام به جایگاه «رهی معیری» و خوانندگان مشتاق در جهت چاپ صحیح تری از اشعار این شاعر گرانمایه بکوشند.

پانوشت:

* دیوان کامل رهی معیری، به اهتمام کیومرث کیوان، چاپ پنجم ۱۳۸۲، انتشارات مجید.

قسمت «قصاید و غزلیات» ص ۶۹ آورده است و یک بار در قسمت «ابیات پراکنده» صفحه های ۴۰۴ و ۴۰۵.

- معلوم نیست آقای کیوان روی چه حسابی مثنوی «عشق» را که در ص ۱۲۱ کتاب آمده جزو «غزلیات» به حساب آورده اند.

- ص ۱۳۷ در غزل «ماجرای اشک» حرف «به» در مصرع «گوهر به تابناکی و پاکی چو اشک نیست» افتاده است.

- «های های گریه در پای توأم آمد به یاد / هر کجا شاخ گلی بر طرف جویی یافتم» بیتی است از غزل «بهشت آرزو» ص ۱۴۳ که

در قسمت «تک بیتها» ص ۴۲۸ تکرار شده است.

- در غزل «بهشت آرزو» ص ۱۴۳ بیت آخر «ننگ رسوایی رهی نامم بلند آوازه کرد / خاک راه عشق گفتم، ابرویی یافتم» است که «گفتم» در مصرع دوم با توجه به معنای بیت «گشتم» است و بعید